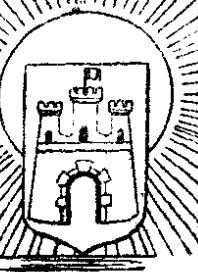

ELLEVANT

Quinzenari defensor dels interessos morals i materials d'Artá i sa comarca

Redacció i Administració

Quatre Cantons. 3 • ARTA

Any III

Dels treballs publicats no son responsables els autors

N'os tornen els originals

Artá, (Mallorca) 26 de Maig de 1919

PREUS

Espanya: Trimestre 0'75 Ptas.
Any.3'00 »
EstranjerDoble

Se paga a la bastreta

Núm. 69

Dues parantes a L'umo de sa closta

Estam completament d'acort amb l'orientació per vos proposada, de la política mallorquina. Mallorca es eminentement agrícola i per lo tant te dret a una representació en Corts, en sa majoria agrícola.

Mallorca té dret a una llegítima representació, a una veritable representació, i la més genuïna, és la de la classe agrícola, la més sencera, la més lligada amb la tradició i les bones costums, la més forta i la més honrada.

Ha arribada l'hora de sortir de la ficció en que vivim. ¡Ja ho crec, que estam en el vostre costat per seguir aquella orientació! I no s'ols per la justesa de l'idea, sinó també per acabar amb el caciquisme dels de Ciutat empenyats en augar les basses dels pagesos i amb el caciquisme mes funest encara, amb el caciquisme dels quatre monopolisadors de la nostra representació, que han destruït els sentiments de ciutadania dels habitants de la nostra Ila.

Peró, les eleccions de diputats a Corts son dessequida i no estam organitzats, no hi podem pensar aquesta vegada, en canvi les de diputats provincials, nos donen temps de preparar la lluita.

Cercant homos lluires, homos que no estiguin contaminats per les influencias dels expartits del torn, ja que en aquest cas no millorariem de condició, podem anar a la conquesta de la representació ciutadana i presentant aquests homos an els districtes i predicant l'obre de redenció, aviat conseguirem la victoria.

Son molts el qui estan cansats de jeure de la mateixa banda, i... tan malament, per lo tant, es hora de despertar energies i comensar la campanya.

A la Vanguardia Balear, vaig veure noms de persones respectabilissimes capaces de ostentar aquella representació, an aquests noms n'hi vull juntar un altre, recullint l'idea llançada a una tertulia d'un celebrat quartet, per un amic entusiasta de les nostres coses, D. Juan Sanxo Lliteras, jutje municipal d'Artá, i aquest no n es el del president del nostre Sindicat Agrícola, don Pere Morell i Oleza, nom prou conegut per que n'hagi de fer la presentació.

S'ha d'acabar l'imposició de candidats qui tan sols no coneixen la terra que representen, es hora de que els respectius districtes

les nombrin entre els qui coneixen les seues necessitats i que amb els nostres vots les fassem triuñar demunt els nostres inimics.

An el districte de Manacor s'han d'elegir diputats provincials, jo propós la següent candidatura: D. Pere Morell i Oleza i D. Antoni Oliver, dels Calderers, ¿Vos agradan? idó, endevant ses atxes.

Pugés

Concurs de Lectura e Historia mallorquines

El Centre Regionalista de Ciutat ha organitzats un Concurs de Lectura e Història de Mallorca per tot el 29 de Juny d'enguany. Del de lectura ja'n donarem a conèixer les basses en el n.º 63 d'aquest quinzenari. Avui transcrivim el d'història. Vet lo traquí:

Concurs d'història.

Celebrant-se aquest any el Centenari del notable historiador don Josep M.º Quadrado s'ha eregut oportú que aquest concurs infantil formi part de les festes que s'organitzen a la seva memoria, ampliant els temes amb els següents d'Història.

I El Rei D. Jaume II Conquistador de Mallorca. III Dinastia mallorquina. IV Jaume II: caràcter del seu regnat. V. Batalla de Llucmajor. VI Ramon Lull. VII Forans y Ciutadans. VIII. Les germanies. IX Incursions dels moros en el segle XVIII (Sóller, Pollensa, Valldemosa. Andraitx) X El General Barceló.

Se concediran també per aquest concurs d'Història premis en metàllic, accessits i diplomes.

Jurat calificador

S'han elegit per a formar el Jurat calificador els següents membres: M. I. Sr. don Joan Quetglas, canonge, don Benet Pons i Fàbregues, Cronista del Regne; don Gabriel Llabrés i don Josep Tous i Maroto, professors del Institut; don Lluís Garcia Sainz, don Francesc Bello i don Felip Suis, professors de l'Escola Normal, Srta. Rosa Roig i senyoreta Concepció Majano, professores de la Normal de Mestres; don Guillem Forteza i don Bartomeu Oliver per la Comissió organitzadora.

La presidencia del Jurat s'oferirà al M. I. Sr. don Antoni M.º Alcover, el qual se troba ara fora de Mallorca.

Advertencies.—1.ª Per a facilitar la tasca del Jurat se dividirà aquest en varis Tribunals per les diferents seccions de nins i nines. Els nins i nines de les escoles de Palma i sos contorns s'examinaran la tarda anterior a la festa de repartició de premis, (29 de Juny). Els nins i nines dels pobles se examinaran el mateix dia de la festa al dematí.

2.ª Tots els mestres de Balears que vulguin presentar alguns dels seus deixebles al present concurs, deurán inscriure els noms i llinatges dels mateixos a la secretaria de la Comissió organitzadora (Plassa d'Antoni Maura, 18, principal) per tot el dia 15 del proxim Juny.

3.ª Donat el poc temps que que la util als qua hajin de prendre part en aquest concurs, en lo que pertany als temes d'Història, s'exigirà només que lo elemental.

4.ª Demánin se per correspondencia altres detalls que es desitjin inquirir.

Ciutat de Mallorca, 10 de Maig de 1919.

Mestres i pares mallorquins. No descuideu de llegir aquesta crida als vostres infants. Pot esser per ells el crit que els despertí forces inconegudes fins i tot per vosaltres mateixos. Ajudau-los i animeu 'os per que venguin a la noble lluita. Pel seu bé. Pel be de Mallorca.

Apostolat Social

Vertaderament el mon camina per vies noves. El transbalsament qu'es nota en aquests darrers anys, no es més qu'un simptom de renovellament mundial, d'una época nova que comensa i que té totes les traces de ser de gran profit per la classe obrera.

En efecte, era una injusticia continuada la que sufria aquesta classe miserosa qu'era tenzuda en baixa estima de tal manera que casi ningú havia considerat mai que fos un element de tanta valua com els demés elements productors de la riquesa. Fins avui se considerava com a principal factor d'aqueixa al capital; se tenia en gran estima als directors, però era desconsiderat i fins despreciat el tercer element que es el treball. Els obrers, desunits, cap força tenen i eren

jozua dels demés factors que prenen en el negoci no la millor part sinó tota sencera i donaven en aquells un miserable jornal que apenas bastava per no morir-se de fam.

Els obrers tenien fe en l'Església i aquesta les predicava l'ordre, la mansuetut la paciència, les excelències de la pobresa, i l'esperança de temps millors i de millor vida. Per altra part, els anticatòlics sense donar veritat ni mitjans de solució al problema, sembraven fòbia de classes entre els pobres i rics, la guerra a la propietat, el despreci de les lleis divines, l'abominació de les humanes, duent la desesperació en el cor de la multitud obrera i pobre.

Mes ha vingut el segle actual i amb ell les grans organitzacions en tots els ordres i certament no han quedat aderrera amb això les classes pobres qu'han comprés la força que dona l'associació i lo molt que se pot aconseguir amb l'esforç mancomunat de tots i cada un. I avui se pot dir qu'apenes hi ha poble aont no existesca ja alguna associació obrera ja sia en forma de Sindicat de Caixa Rural, de associacions de resistència, mutuals, cooperatives etc., etc.

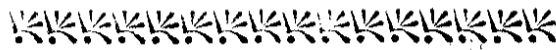
Més algú ha comprés el profit que de falses societats en podria treure llevant la fé del cor del pobre i s'han apressurats a invadir-les elements que presentant-se com a amics dels obrers, practicament han resultat uns nous explotadors que s'han enriquit damunt les seves suors, o per medi de sa força de falses associacions han arribat a ocupar càrrecs que'ls han servit sols per satisfer ses ambicions personals. I la classe obrera, qui de bona fe s'entrega sempre al qui te la sort de sebre tocar-li les fibres més íntimes, anava entregant-se cegament en mans dels amics del desordre que'ls portaven a la revolta i els duien p'els viarans tortuosos de la guerra contra el capital, contra l'autoritat i contra tot lo que representa justícia, poder i religió.

Peró sempre que'ls pobres han estat víctimes de l'explotació, de la tirania, i fins dels pseudorendents, ha sorgit a son éncatre una institució que afanyosa sols del be del obrer i de son millorament, s'ha posada a son costat i la aconduí la p'els únics camins veritables que poden satifer ses aspiracions. Aqueixa institució qu'a tot temps practicament es estada l'amiga dels pobres i que ha sabut aplicar en cada época els remeis que cre a més adequats per la pau social però sempre en profit de la clase proletaria, es l'Església Catòlica, que en son principi abolí l'exclavitut, més fart destruí el despotisme de s temps mitgevans, aconduí la classe obrera cap a s'organització en gremis durant el feudalisme i tot i prelicant ordre, pau i equilibri social ha posat sempre davant els ulls dels rics la piraula *justícia* perque aquets refrena a ses ambicions desordenades donant un els proletaris la part que'ls pertany. I l'Església Catòlica, no podia permetre en el segle actual, en el segle de les grans organitzacions que se profitassen d'aquestes els qu tre vivi lors que s'erán presentats a elles com a sos directors iredentors, i manco pot'fa consentir que'ella que sempre s'ha distingida com a defensora del pobre, fos presentada an aquest com a l'amiga seua per ferra odiosa, ni qu'es tregués del cor dels humils lo que sols les quedava la fe i l'esperança. I Déu ha fet que d'entre els seus ministres sortissen una partila d'apóstols qu'inflamats per la caritat i plens dels dons de l'Esperit Sant, hagin deixades ses llars i ses comoditats domèstiques i s'hagin repartida l'Espanya per anar predicant de poble en poble, per cridar la classe obrera i oferir-li el seu sebre, la seua ajuda, el seu treball, el seu cor i tot, i dir-li que l'Església com sempre vol estar a son costat i ja qu'el

segle actual se caracterise per les grans organitzacions, a cada poble associen els treballadors per defensar-los de tots els que els exploten en una forma o altre, perque troguen en l'ajuda mútua més benestar en sa vida i per omplir son cor de les grans aspiracions i alts ideals que sols la nostra Església posseix i pot infiltrar.

El poble d'Artá, Mallorca tota, ha tengut aquets dies la gran sort de rebre la visita i poder escoltar la cálida veu d'aquests Apóstols, qu'els han fet conèixer les ventatges immenses de la ja creada Confederació nacional Catòlica Agraria i es ben segur que será gran el contingent qu'a tal associació prestará el poble mallorquí qu'al tocar amb les mans les millores qu'aqueixa li reportará, renegarà per a sempre de les prédiques dels qui llevant-li la fé del cor sols saben infiltrar en son lloc l'odi i la guerra, i portar-lo al desordre, al desgavell, a la revolta que per eis pobres es sempre tan funesta.

Afegi

Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana

Comissió Delegada de Mallorca

D'aqueixa comissió reberem una circular de la qual son els paragrafs sigüents:

En aquest moment de lluyta i renovellament del món, bé podem endevinar que sols els pobles conscients, els que se sien alsats per una cultura intensa, podran arribar a una vida plena, fecunda i esponerosa. Nosaltres allunyats del conflicte, no podem menys d'espantar-nos de l'estat en que nos trobará el dia que forsosament hi haurem d'intervenir.

No's necessita un esperit massa subtil per veure que l'incultura reyna entre nosaltres, que el poble és orfe d'ideals, que l'educació casi bé no té realitat més que entre els qui la prediquen, que Mallorca no està gens preparada per intervenir ni fins i tot per seguir l'empenta vigorosa d'altres pobles, perilliant caure dins el desgavell més abominable.

Devant aquest perill uns quants d'homos de bona voluntat nos som aplegats per treballar a favor de la cultura del nostre poble. No és que tenguem la pretensió de creure que som els únics cridats per redimir-lo, però podera senyalar i desfer una de les causes primeres que neutralisen els esforços que regoneixem que qualcu ha fets en els darrers temps i que han impeit donassen els resultats corresponents.

Nos referim a la qüestió de la *Llengua nostra* i de la *Cultura nostra*.

Amadors fervents de la nostra llengua, aquesta amor no bastaria per desitjar veure-la en el lloc que li pertany en tots els centres vitals de la nostra terra. Però en aquest cas, no és un sentimentalisme, per digne que sia, el que nos fa obrar, sino les raons pedagògiques que exigeixen que la llengua mamada amb la llet sia la llengua primera de les escoles, de la mateixa manera qu' en temps del Bt. Ramón Lull, el nostre gran Pensador ja la preconisava ab preferència a la llengua llatina, remora per les primeres lletres durant tants de sigles de l'Edat Mitja i de l'Edat Moderna.

Els nins de Mallorca no podran may alcansar el grau de cultura necessària si, desde els primers moments de llur vida escolar, los exigixen una llengua que no és la que ma-

maren i parlen, si aize supediten totes les ciències, tots els coneixements a l'aprenentatge del castellà. Sobretot els nins del poble, aquells que tenen la vida escolar molt limitada l'acabaran sense haver conseguit més que un grau mínim d'instrucció, costant-los uns esforços extrems en perjudici de llur còs i de llur intel·ligència, forçada a seguir un curs que no és el natural.

I si l'instrucció pateix, molt més ha de sufrir l'educació, fi primer de les escoles.

Duyts d'aquest convenciment, hem volgut aplegar els nostros esforços; i animats per la tasca profitosa que dins Catalunya qu a terme l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana, hem fundada a Mallorca una Secció Delegada de la mateixa amb l'intenció de treballar per conseguir que el Mallorquí sia la llengua escolar i la Cultura Mallorquina el fonament de tota la nostra educació.

No's tracta de desterrar el castellà de les escoles a on és necessari, si no de posarlo al seu lloc.

No's tracta tampoc d'una acció política. Volem emprendre una tasca cultural emprant els medis mateixos que empra l'Associació matriu en tant d'èxit: conferències, divulgació pedagògica, protecció a les escoles que emprin el Mallorquí, Concursos de lectura i escriptura i d'Història i Geografia mallorquines, publicació de llibres, etc.

No creim que cap mallorquí veja amb prevenció la nostra empresa. Massa estimam tots les nostres coses, massa estimam tota la nostra llengua, l'única corrent en totes les cases mallorquines. Per això plens de coratge, a tots feym una crida perque nos ajudin, a les Autoritats esglesiaístiques i populars, als periòdics, als sacerdots, als mestres, als pares de familia, segurs de que tots ens atendran i aidaran en tan patriòtica idea.

Si aquest ajutori és efectiu, no dubtam gens que prompte la cultura mallorquina arribará allà on desijam i que may podrem conseguir si anam a manllevar a casa externa elements exòtics, despreciant els que Deu nos posa dins les mans.

Ciutat de Mallorca, mars de 1919

P'EL CONCELL DIRECTIU

Antoni M.ª Aleover, pre.

PRESIDENT

Ramón Morey i Antich

SECRETARI

BIBLIOGRAFIA

Aritmetica i Geometria per Josep Gali Curs mitja

A la nostra hermosa llengua li faltava lo principal p'el seu expandiment, la publicació d'obretes escolars perque els alumnes poguessin rebre la ciencia p'el canal mes viable qu'es la llengua materna.

Posseia si la llengua catalana un tresor immens d'obres literaries, fins quelcom s'havia intentat en el camp pedagògic, però la major part d'obretes publicades eren de Gramática, reculls de trossos literaris i algun llibret de lectura, però avui, gracias a «l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana» surten a llum obres pedagògiques de gran valor escrites en català que seran un medi utilissim per catalanizar de cada dia més les generacions qui puguen que amb molta major facilitat apprendran la ciencia.

La darrera publicada es la que acabam d'

rebre, que du per títol el que encapsala aquesta nota bibliogràfica.

L'obreta de que parlan està molt ben presentada i reuneix les millors condicions d'higiene, i bon gust que puguim desitjar.

Està a l'altura dels nins de vuit a deu anys, il·lustrada amb profusió de figures i exemples pràctics. Sobre tot, tret de les publicades per la casa Seix et Barral i algunes més no coneixen obres similars en castellà de les condicions pedagògiques d'aqueixa. En ella tot es pràctic i impossible d'aprendèr-se-la de memòria. L'intel·ligència té que jugar-hi el millor paper.

Felicitam a son autor i a l'Associació editora a la que regreçiam coralment l'obsequi amb que nos ha honorats.

També hem rebut "Es Saqueo de Sa Plassa" Sainet Històric bilingüe amb un acte, original d'en Jaume Palmer Escalas bellament editat per l'impremta d'en Antoni Homar del Pont d'Inca.

Agraïm al autor l'exemplar rebut.

Visita de Mossen Pere Dauzà

Conferència al Teatre Principal

Una nova visita hem rebuda el dia 15 prop passat del Conciliari del Sindicat Catòlic de Banyoles Mossen Pere Dauzà. Amb la conferència del dia 1er de la que donarem conta an el darrer n.º de LLEVANT, s'havien pogudes aprofitar una corantena de persones i era precis que coneguessen sos hermosos projectes la major part del Artanencs per això tornà a donar un altra conferència que fou anunciada el dia 14 per medi de una crida (amb papeletes impreses per tota la vila. Fou donada el dia 15 a les 9 del vespre en el Teatre Principal de la vila.

Va ser un acert de la Junta del Sindicat l'acort de no deixar entrar a dones ni atlots, per això fou que s'ompli el teatre de gom en gom d'homos tots ben disposats a aprofitar-se de les ensenyances del distingit orador.

Al presentar-se aquest al escenari, acompanyat del Sr. Rector, de la Junta del Sindicat el President de la Federació obrera i el jutge municipal, fou rebut amb una gran ovació.

Immediatament sense cap presentació, comença la seua notabilíssima conferència demanant dispensa al auditori si repetia molts de conceptes ja exposats en la primera, suposat qu'era molt els presents qui no l'havien sentit. Digué qu'avui es precis associar-se, que l'humanitat progressa i s'ha desterrat l'individualisme, que l'època de les grans Associacions. Totes les classes s'uneixen per esser mes fortes i el qui quedà aïllat està en perill de ser explotat p'els demés. Per això digué, convé que els pagesos, els agricultors sen donin conta i s'apressurin a allistar-se en colca Sindicat.

Explica lo qu'es un Sindicat, i com funciona i les ventatges que té. Parla després de la Federació de Sindicats i l'unió d'aquestes en Confederacions. Diu qu'avui a la Confederació nacional Catòlica Agraria hi estan ja allistats uns tres mil Sindicats que formen 45 Federacions i representen més d'un milló d'associats. Diu que les comissions de propaganda de la qual ell forma part recorren l'Espanya tota per exposar la necessitat d'associar-se i les ventatges que s'obtenen per medi dels sindicats. Parla del de Banyoles que retregué com un exemple perquè se formassen una idea de lo que se pot fer. Digué que rarament podrà un individu obtenir alguna de les maquinies agrícoles qu'avui hi ha inventades i que són de positius resultats, però que el Sindicat pot adquirirles a totes les necessaris p'els pa-

gesos de la comarca que será igual que si cada un les posseís. Per medi d'ell se poden comprar adobs químics a preus lo més baixos possible, ventatja qu'un tot sol no tendria mai perquè les cases comercials i productores sempre donarian major benefici als grans consumidors, al clients importants. Lo mateix pot socceir en les ventes en que tenguent la confederació representants en tots els països se poden pagar al pagés sos productes al preu que regeix als grans mercats, descomtats els transports.

Aquí a Arta els pagesos podrien disfrutar de grans ventatges en la venta dels ous, del bassó, del oli i molt especialment dels porcs p'els que si fos precis, aprofitant l'auxili que te oferit el Banc comercial agrari de Bilbao, se podrien fletar expressament va ors que s'en curien els productes desde aquí fins als mercats de destí.

S'estengué llargament en exemples pràctics de tota casta perquè els oients se penetrassin be dels beneficis que se poden obtenir i finalment digué que si ell deixava sa llar i venia aquí a predicar asuntos comercials no era amb el fi de fer cap negoci particular lo que desdiria d'un ministre del Senyor, sino que precisament com a tal sa volia sacrificar p'els pobres a imitació de Jesucrist i estava disposat a tot sacrifici p'els humils sense esperar més recompensa que l'eterna gloria.

Durant tota la conferència que durá aprop d'una hora i mitja el públic escoltà amb gran religiosidat i ben compenetrat amb l'orador aplaudia llargament la major part de sos eloquents paragrafs i tributant-li al final una calurosa ovació.

A la "Federació Obrera,"

Abans de la sortida del Teatre Principal Mossen Bauzá anunciá que d'acort amb el President de la Societat Federació obrera, encara qu'era tart aniria al seu local a donar una breu conferència, així va ser qu'a les onze menos quart, hora de sortida del Principal, el domicili d'aquella antidat queda invadit de públic avid de novament sentir la seva calida veu.

Comensa saludant als obrers diguent los que precisament com a capellà es que a ells se dirigia perquè l'Església de Cristo es amiga dels humils i dels pobres, de tal manera que sempre i en tots els asuntos en que la justícia haja estat de la seua part l'Església els ha defensats.

Les doná profitosos consells en referència a les demandes que fassin els obrers, diguent-los que han de demanar tot quant s'ha just, però que convé demanar-ho sempre amb bones maneres i sense amenaces amb la seguretat de que sempre cosseguirán molt més amb aquesta forma.

Digué també que convenia als mateixos obrers no fiar-se cegament de qualsevol d'aquests qui se diuen redentors seus, que sols venen a atiar els odís de classes, a moure guerra, però qu'en loc de dar el pit a les bales quant han duit els obrers a una revolució, s'amagen ells mentres els altres se maten mutuament.

Les aconsellá que en tots els qui se presentin a predicar-los mirin més be les seues obres, que no dar fe a ses paraules i abogá per la redenció de la classe humil que no l'obténdrà sino mediant l'instrucció, la bona educació i les ensenyances de l'Església de Jesucrist.

Son discurs breu però de profit fou escoltat amb atenció p'els obrers i al final fou molt aplaudit.

Sindicat Agrícola

En el número 65 d'aquest quinzenari donarem conta del nomenament de diferents comissions per estudiar altres tantes millores de convenient aplicació en el Sindicat i deiem, que les impresions que teniem del treball d'aquestes comissions eren molt optimistes. Avuy porem adelantar un poc mes les nostres impressions i així la Comissió d'estudi de la Confederació Nac. Cat. Agraria i propaganda, està entusiasmada de veure la grandesa de l'obra en tan poc temps edificada per la Confederació de la qual n'es ánima l'actual Director general d'Agricultura D. A. Monedero, obra, la qual si un contratemps inevitable no la destrueix de rel, ha d'esser el principal factor de la salvació d'Espanya.

Les seves comunicacions posaren en relació el nostre Sindicat amb el de Banyoles i el primer fruit que ha donat, ha estat, la venguda la primer del seu consiliari Mossen Pere Dauzá el qual amb una conversa improvisada va animar els concurrents contant la obra maravellosa del Sindicat de Banyoles mo l'el d'associacions en el seu género; després la venguda de propagandistes de la Confederació amb Mossen Dauzá, per constituir Sindicats i crear la Federació Mallorquina.

La Comissió de Compres i ventes, té confeccionat el seu reglament i frissa de que se posi amb acció comansant per las compres com a més factible, amb la seguretat de que els seus bons resultats no se terán esperar i sirán els grans propagandistes del Sindicat.

La de Segurs del bestió, está a punt de concretar els seus estudis en una polissa que servesqui per formalizar l'assegurament del bestió gros, de cabestre i de peu xapat, les desgracies del qual son les qui alcuquen els pobres conredors i quins beneficis més grans tenir la seguretat de no perdre l'animal en cas de desgracia! Sols el pagés que l'hagi tocat, el pot apreciar en el seu just valor.

I per últim la de Pensions i homenatjes an els vells, te ultimat el reglament de la secció que desde el primer moment ha d'estar aderida a la Caixa de Pensions de Catalunya i Blears, mare i bassona del Institut Nacional de Previsió.

¡Conradors d'Art! Acu lliu a n'el Sindicat Agrícola i anau-hi amb fe i entusiasme, amb la seguretat que mai plorareu l'hora en que tengiereu l'acudit d'allistar-vos en el llibre de socis.

Ten en conte, que en entrar al Sindicat cedéis una part de la teva llibertat i independència en favor de tots, per obtenir ventatjes amb ajuda de la part de llibertat i independència que els demés han cedit a favor teu, i que d'altre manera no hauries pogut obtenir.

De la Cartilla Social de la C. N. C. A.

En la Junta General Extraordinaria celebrada el dia 18 s'acordá, després d'estudiar i aprovar el projecte d'Estatuts, ingressar en la Federació Catòlica Agraria de Mallorca.

El Sindicat té per ús dels seus socis dos pulverizadors Muratori, nous de triaca, de 3 i de 13 litres.

El Sindicat en lo que va d'any i per ajudar la crisis dels queviures, ha despatxat an els pobres de la localitat i a n'els socis pobres, farina de bona qualitat an el preu de

cost i més barato, donant ademés an els socis l'10 per cent.

NOTADURA DEL "CAPDEPERA,"

Dia quatre del present maig, se va efectuar la notadura del nou Pailebot «Capdepera» construït en l'astíer que han montat a Calaratjada els Srs. Ferragut, Garau i Moll, vecins tots tres de la vila de Capdepera.

Al hora-baixa del dia abans ja comensà a devallar dels pobles vecins molta de gent qu'en carros, bixicletes, a peu i de tota manera, venien a presenciar la varada del nou barcu, ja tot llest i arretglat, que en comparació d'aquelles jovenetes mudades i empolvades qui esperen al seu enamorat, també pareixia qu'ell esperava l'hora per poder navegar majestuosament per damunt les aigües de la mar blava.

L'afluència de tanta gent no es rara, dat el cas de que es la primera barca de viatge construït an aquesta industrial vila de Capdepera, en la qual sembla que se despert per part d'alguns homes d'occió, una activitat i un esperit d'empresa i treball que de continuar així pujarán el seu nodru poble a una altura industrial i comercial que relativament superarà a la de molts de pobles que tenguent més riqueses i medis de vida, no han sabut aprofitar se del tros de pá que Déu les posá a dins ses mans.

El nou barcu es d'una presència encativadora, sembla una d'aquelles cadeneres que relluen damunt ses ales, les finures de sos cors i ell amb son aspecta majestuós pareix dir a les ones: Abaixaivos que jo vos au, er.

Desplassa 200 tonelades, enarbola dos pals, va aparat de Pailebot i es una honra del seu mestre constructor, l'amó Antoni Nadal, qu'ha demostrat esser un verdader mestre i que basta aixó per posar-lo a gran altura en qüestions d'aqueixes, molt singular.

Foren padrins, els distingits joves d'aquesta vila n'Antoni Moll (a) Miqualet i na Margalida Garau (a) Bomba; fou beneït p'el Sr. Rector d'aquesta vila D. Juan Torrandell i seguidament fou amollat el buc que prenguent la devallada amb un obrir i tancar d'uis, s'an va haver fuit ce damunt ses anguilles qu'el subjectaven i parti suaument per damunt les verdoses aigües de Na Farradura. Aná de Patró amb el citat barcu l'amó'n Colau Garau (a) Bombu, el qual realisá amb ell des cap de dos dies carregat de llenya amb rollo, el primer viatge, fondetjant a les dues del vespre del dia 6 en el port de Palma aont no sols hi arribá per ses propies forces sinó que hi traginá les anguilles.

Ses dimensions son: Eslora 27 m. manga 7 m. puntal 3, després 200 tonelades.

Les més corals felicitacions als seus propietaris qu'han demostrat amb aixó no esser dels qui se xupen el dit i al mestre constructor i demés operaris que devallant diariament sa polsosa carretera durant l'estiu i desafiant el fret i l'aigu durant l'hivern, han conseguit dur a cap sense cap denou tan important treball.

UN CONGREGANT MARIA

Capdepera 11 de Maig de 1919

CRÓNICA

DE CANOSTRA

METEOROLOGIA.—Per fi, Déu ha escoltat els precs del poble mallorquí, i li ha enviat una savó qu'era desitjada ferm. El dia 8 ploqué ja un poc, el dia 9 estigué ennigulat casi tot lo dia i el dia 10 i 11 ploqué amb aquella pluja s'au i persistent que tant be sol caure an els sembrats. Després ses estirat el temps i tret d'un dia que va ploure durant la nit en tots ells ha fet un bon sol. Gracies a Déu.

AGRICULTURA.—Desde que feu aquella saó els sembrats han canviat d'aspecte. Se diu que aquella aigo afegi moltíssimes corteres de gra i llegum a la cullita d'enguny. Quant plovia la gent deia: Ara plou dobbés. En efecte es d'esperá que haurá estat així. Les oliveres en general duen molta borra. Mes se comensa a sentir colca bufada de ponent que podria escaldar-la Déu mos ne guard.

Se sembren moniatos i tota casta d'Ortolisses a la vela i ha comensada la sega dels ordís i civades. De favera, apenes en queda cap de dreta. Les fruites no se presenten d'alló millor.

ESCOLES NOVES.—A Son Carrió, llogaret de Sant Llaurens per R. D. s'hi han creades dues escoles, una de nins i l'altra de nines. Aixó es un exemple que convé tenir en compte els qui desitjam que se doti de semblant millora *Sa Colonia de Sant Pere i a Calaratjada.* ¿Perqué no hu gestionen el nostro Ajuntament i el de Capdepera?

AUTO.—Ha tornat provar de passar la correspondencia l'Automovil que l'any passat la conduïa de Manacor a Capdepera. Passá dos dies i cada dia tengué emperóns; per fi torná suspendre els viatges i de nou du el cotreu un tartana.

PROGRAMA DE FESTES.—Varem rebre temps enrera un atent B. L. M. del senyor Batle de Soller acompanyant-mos el Programa de les festes de la Victoria qui en aquella ciutat anaven a celebrar-se. No'l posarem per haver arribat inoportunament. Agraim l'obsequi.

APLEC.—En el Puig de Sta. Magdalena d'Inca hi feren un aplec el dia 11 del més corrent una bona partida dels *Ignorants* de Mallorca. El nostro Director hi assistí en representació dels *Ignorants Artanecs*. La festa fou molt animada.

REUNIÓ.—En el Palau Episcopal de ciutat el dimars dia 13 del corrent hi hagué una reunió de delegats dels Sindicats Agrícoles i Caixes Rurals de Mallorca per comensar la propaganda social i l'organización de la Federació Mallorquina. Com a delegats de la Caixa i Sindicat d'Arta hi assistiren don Antoni Blanes, don Pere Morell, don Miquel Oleo i don Pere de la jordana. El dia 20 novament se reuniren.

DONATIU.—D. Miquel Joy, cabo especialista de marina mos ha enviat dues pesettes per contribuir al pagament de lo que falta de la llista de Material Escolar. Agraim son donatiu en nom dels nins de l'escola.

MES DONATIUS.—El culte escritor artanec D. Juan P. yaras resident a Barranquilla (Colombia) segueix per lo que pot esser en be de la via nadina. Ara ultimament rebrem dos paquets de llibres destinats a la Biblioteca de «Minerva» amb lets, se demostra el patriotisme. Reb g. per aixó les mercés mes expresives.

MORTA.—Dia 10 a toc de matí se sent un Extre aunció. Amb el sistema ó general se diu qu'es una f. rina a Cas Forné. Sua qu'el dia abans estava bona. Tengué mal de caixal i devers les dues de la nit li pegá fort ferm interesant-li el cervell. Visqué uns quants dies casi a l'agonia i per fi morí amb gran desconsol p'els pares als que ja s'els havia mort l'altra fadrina en la temporada del grippe. Al cel sia.

DE CAPDEPERA

Moviment del port de Calaratjada

Abril dia 10—El Llaud "S. Josep" sortida per Gandía amb fusta en rollo.

Abril dia 30—El llaud "Carmencita" sortida pel id. amb carregament igual.

Maig dia 3—Xibech "Corazón de Jesús" amb carregament de fusta en rollo i carbó, sortit cap a Palma.

Dia 5—Llaud "Zuisa" amb unes grades per barco destinat a Palma.

El mateix dia.—El Pailebot "Capdepera" amb carregament de fusta en rollo sortit cap a Palma.

RELLIGIOSES

En les Iglesies de la vila i moltes cases particulars se practica diariament la bella devoció del Mes de Maria.

La festa de les filles de Maria en la Parroquia se farà el dia 29 de Maig diada de l'Ascensió. En aquell oia, tindrà lloc la Peregrinació de terciaris a Sineu. La gent d'aquí está ben animada i es de preveure que seràn molts els pelegrins.

En el Convent el proxím diumenge se farà la festa de la Conclusió del mes de maig. Probablement hi predicará el R. P. M. Vidal. T. O. R.

Els dies 16, 17 i 18 en la Parroquia se celebraren unes Coranta Hores en honor del Bon Jesuset de Praga, promesa d'una distingida família. Totes les funcions foren molt solemnes; en elles hi prengué part la Capella dels PP. Franciscans que cada vespre en la funció de clouenda cantá *Pare Nostros* i motets, i a l'Ofici del diumenge cantá la missa «Te Deum Landamis» d'en Perossi, Predicá el Tridu el P. Josep Borrás de S. Felip-Neri de Porreras.

Per etrés d'original deixam de publica *Necrológicas* i *Registre* i varios anuncis que amb rebuts.